

สัมมนาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: ยุทธศาสตร์ของไทยและบทบาทของรัฐสภา”

วันพุธที่ 21 มิถุนายน 2565 เวลา 09.45-11.00 น.

ร่างกฎหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

Source: <https://futureoflife.org/background/risks-of-climate-change/>

Source: <https://www.greenbiz.com/article/net-zero-greenwash>

ดร.พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

เหตุผล

- ปัญหาภาวะโลกรวนทวีความรุนแรงขึ้น จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของประเทศเพื่อรับมือกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น
- ประกอบกับประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงปารีสตามกรอบ UNFCCC เมื่อวันที่ 21-9-2559
- ส่งผลให้ต้องดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับ
 - การรายงานบัญชีปริมาณการปล่อยก๊าซฯ จากแหล่งกำเนิดและปริมาณการกักเก็บก๊าซฯ จากแหล่งดูดซับ
 - การกำหนดเป้าหมายในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซฯ และดำเนินมาตรการเพื่อลดปริมาณก๊าซฯ ภายในประเทศให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สิ่งที่ควรมี

- เจตนารมณ์ และ ความมุ่งมั่นในฐานะประชาคมโลก
- การกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ

PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE
COP21·CMP11

1

เป้าหมายหลัก 3 ประการ

ควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส (“**well below 2 °C**”) เมื่อเทียบกับยุคก่อนอุตสาหกรรม และมุ่งพยายามควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกไม่ให้เกิน **1.5 °C**

2

เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และส่งเสริมภูมิต้านทานและความสามารถในการฟื้นตัว

3

ทำให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนที่มีความสอดคล้องกับแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาคาร์บอนต่ำที่มีภูมิต้านทานและความสามารถในการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความตกลงระหว่างประเทศและความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ

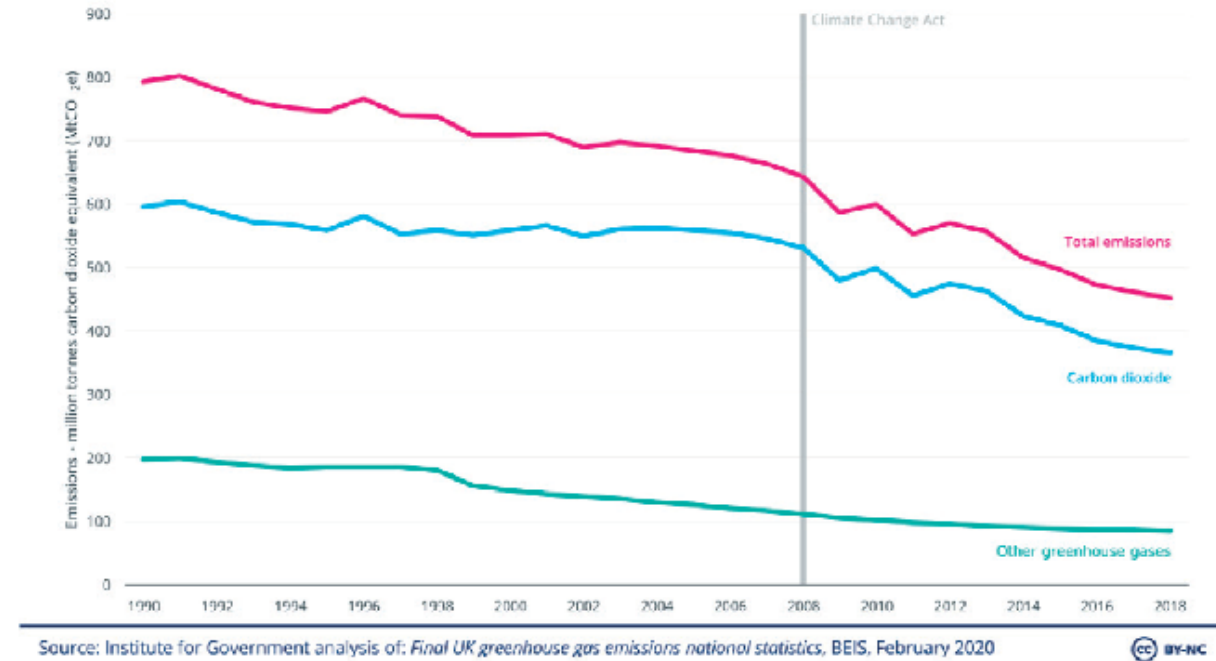
- ไม่มี

สิ่งที่ควรมี

- การกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก
- สหราชอาณาจักรมีพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ 2008 (The 2008 Climate Change Act) เป็นกฎหมายหลักในการวางกรอบการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Revised - May 2022)

1. The target for 2050

- 1.1 It is the duty of the Secretary of State to ensure that the net UK carbon account for the year 2050 is at least [100%] lower than the 1990 baseline.

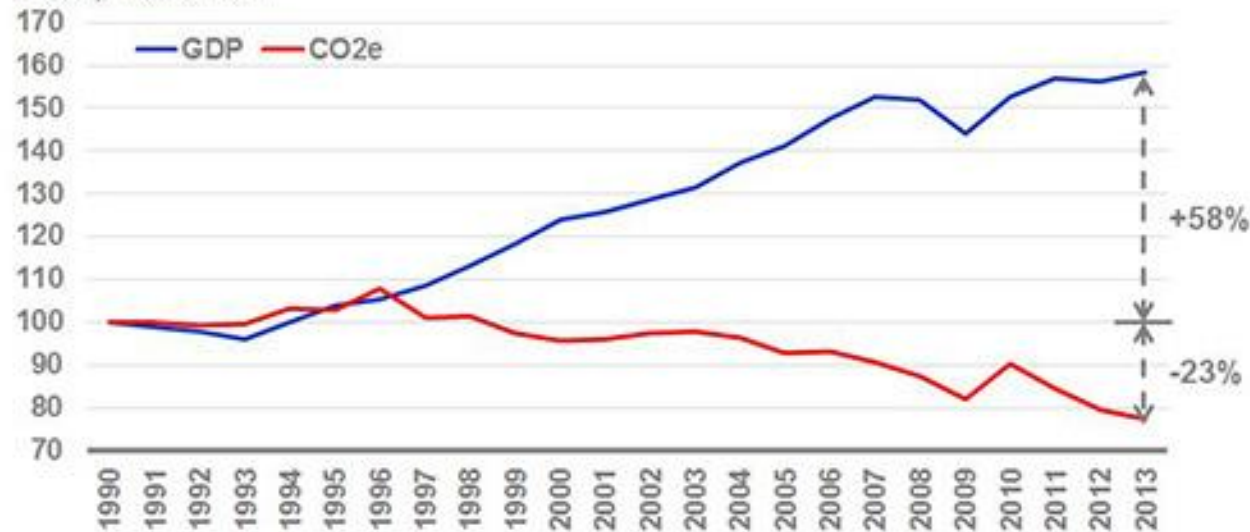
สหราชอาณาจักรสามารถลดก๊าซเรือนกระจกอย่างต่อเนื่องในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในปี ค.ศ.2018 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสหราชอาณาจักรต่ำกว่าระดับในปี 1990 ถึงร้อยละ 44

source: Climate Change Committee, 'Reaching Net Zero in the UK', <<https://www.theccc.org.uk/uk-action-on-climate-change/reaching-net-zero-in-the-uk/>>, accessed on May 5, 2021.

เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้พร้อมการลดก๊าซเรือนกระจก

Real GDP and CO₂e Emissions in Sweden, 1990-2013

Real GDP and CO₂e emissions
Index, 1990=100

CO₂ = approximately 80%
of CO₂e emissions

Sources: Swedish Environmental Protection Agency, Statistics Sweden

Ministry of Finance, Sweden

Since 2000, More Than 20 Countries Have Reduced Annual GHG Emissions While Growing Their Economies

COUNTRY	CHANGE IN CO ₂ (2000–2014)	CHANGE IN GDP (2000–2014)
Austria	-3%	21%
Belgium	-12%	21%
Bulgaria	-5%	62%
Czech Republic	-14%	40%
Denmark	-30%	8%
Finland	-18%	18%
France	-19%	16%
Germany	-12%	16%
Hungary	-24%	29%
Ireland	-16%	47%
Netherlands	-8%	15%
Portugal	-23%	1%
Romania	-22%	65%
Slovakia	-22%	75%
Spain	-14%	20%
Sweden	-8%	31%
Switzerland	-10%	28%
Ukraine	-29%	49%
United Kingdom	-20%	27%
United States	-6%	28%
Uzbekistan	-2%	28%

Sources: BP Statistical Review of World Energy 2015; World Bank World Development Indicators

WORLD RESOURCES INSTITUTE

หมวด 2 - คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ

- กำหนดองค์ประกอบ คุณสมบัติ วาระ หน้าที่และอำนาจ
- เสนอแนะนโยบายและมาตรการด้านการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- ติดตามและประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วน

สิ่งที่ควรมี

- คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่ Net Zero Emissions ตามความตกลงปารีส
- การเพิ่มอำนาจหน้าที่หน่วยงานที่ดำเนินการ/ปฏิบัติตามนโยบาย หรือ หน่วยงานวิชาการ
- กลไกการติดตามผลการดำเนินงานโดยภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคประชาสังคม

คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ

- จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2550 (ประกาศ ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2550) เพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานได้บรรลุตามความมุ่งหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- และในปี 2552 ได้มีการแก้ไขคณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 (ประกาศ ณ วันที่ 27 กันยายน 2552)

หมวด 3 - แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศแห่งชาติ

- จัดให้มีแผนระดับชาติเรียกว่า “แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ” เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยตามระยะเวลาที่กำหนด
- มาตรา 20 แผนแม่บทต้องประกอบด้วย
 - กำหนดระยะเวลาการใช้บังคับ
 - รายงานสถานการณ์ของประเทศไทย
 - เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ เป้าหมายด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และยุทธศาสตร์ระยะยาวในการบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ
 - แนวทางการขับเคลื่อนแผนแม่บท
 - แนวทางการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติตามแผนแม่บท
- ในกรณีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่รายงานความคืบหน้า หรือมีปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการตามแผนให้คณะกรรมการรายงานปัญหาอุปสรรค หรือความขัดแย้งนั้นไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

สิ่งที่ควรมี

- การกำหนดทิศทางของแผนแม่บทฯ ให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเป็นรูปธรรม

ร่าง พรบ.

หมวด 4 - ข้อมูลก๊าซเรือนกระจก

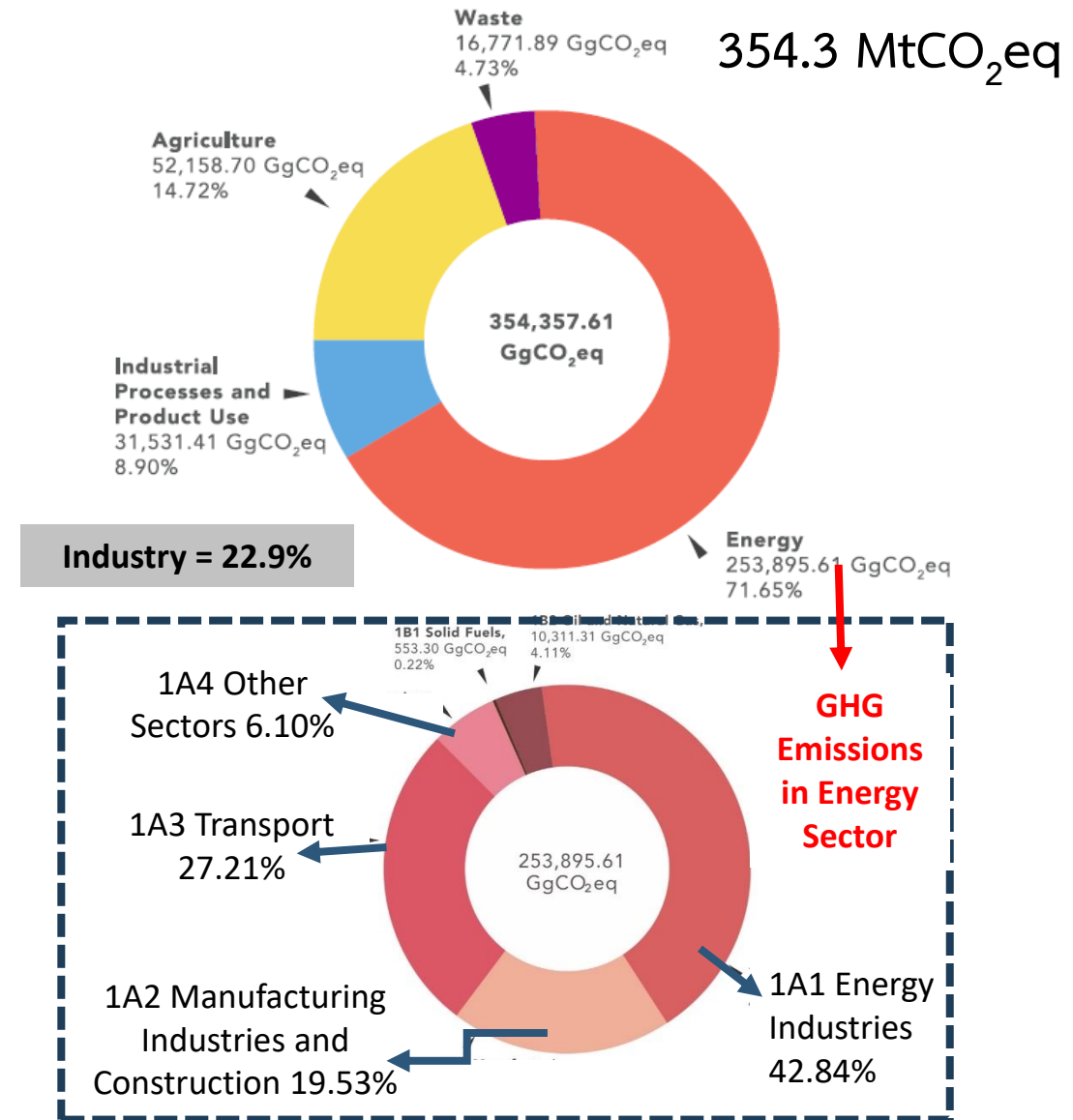
- มาตรา 24 ให้สำนักงานมีหน้าที่จัดให้มีขึ้นซึ่งฐานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกของประเทศ
- มาตรา 25 เพื่อประโยชน์ในการจัดทำฐานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ให้หน่วยงานของรัฐ 8 แห่งและอื่นๆ มีหน้าที่จัดเก็บและรายงานข้อมูลกิจกรรมแก่สำนักงาน
- มาตรา 27 เมื่อมีความจำเป็นต้องกำหนดหน้าที่ให้เอกชนรายงานข้อมูลกิจกรรมแก่หน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำฐานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกตามมาตรา 24 ให้กระทำโดยการออกกฎกระทรวง

สิ่งที่ควรมี

- รายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายโรงงาน (คาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กร) จากโรงงานที่มีปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงตามที่กำหนด

ข้อควรพิจารณา

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยปี 2559

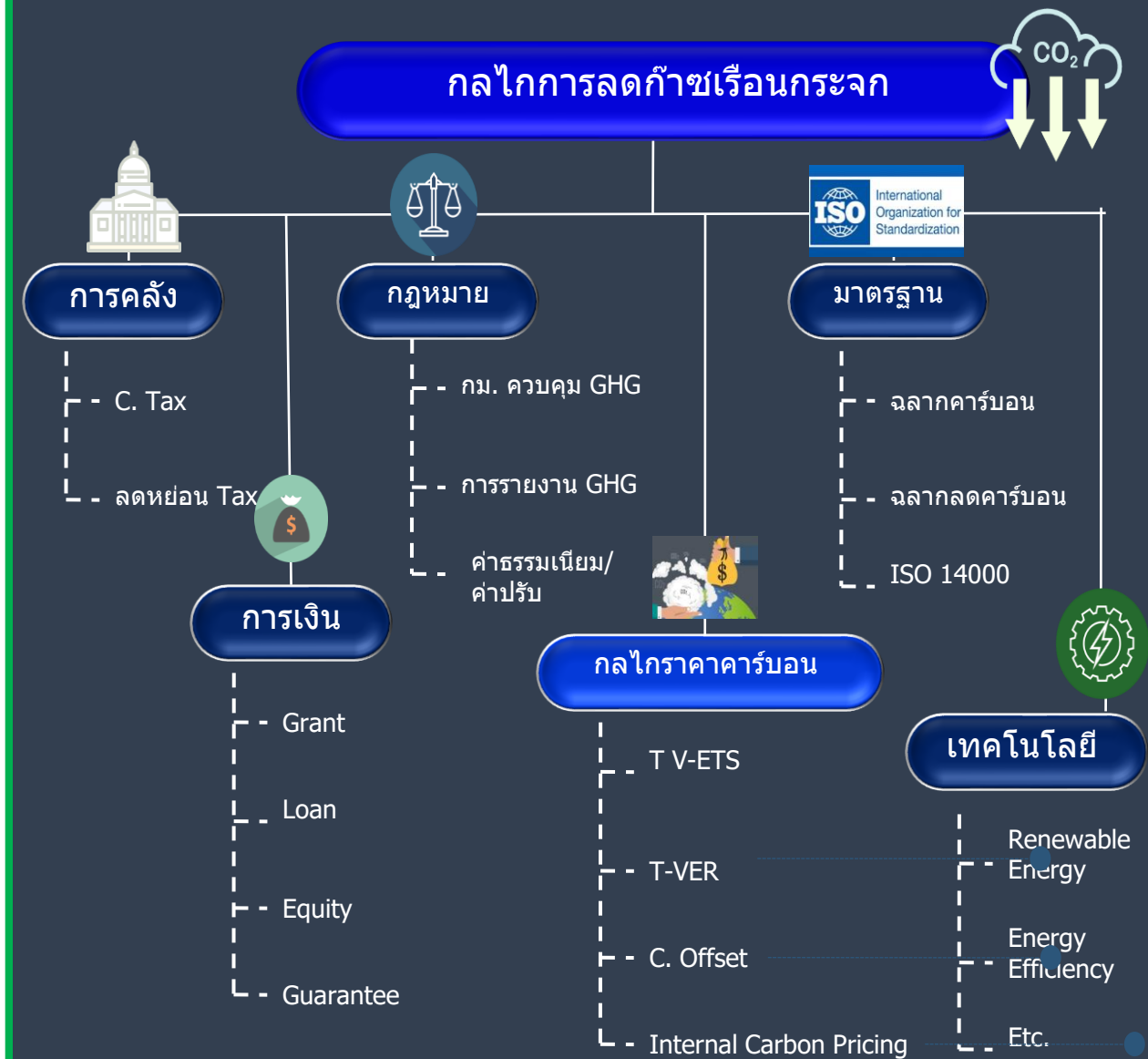

หมวด 5 - การลดก๊าซเรือนกระจก

- มาตรา 34 ให้คณะกรรมการจัดทำ “แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ” เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐตามเป้าหมายด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยให้สอดคล้องกับแผนแม่บท
- ในกรณีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่รายงานความคืบหน้า หรือมีปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการตามแผนให้คณะกรรมการรายงานปัญหาอุปสรรค หรือความขัดแย้งนั้นไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

สิ่งที่ควรมี

- การกำหนดทิศทางของประเทศในการลดก๊าซเรือนกระจกว่าจะดำเนินการอย่างไรให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม
- มาตรการหรือกลไกสำหรับภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และ SME
- ประสิทธิภาพของการบังคับใช้ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์แก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

กลไกตลาด ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

Market Mechanisms

Domestic Efforts

Emission Reduction Projects
(Carbon Credits)

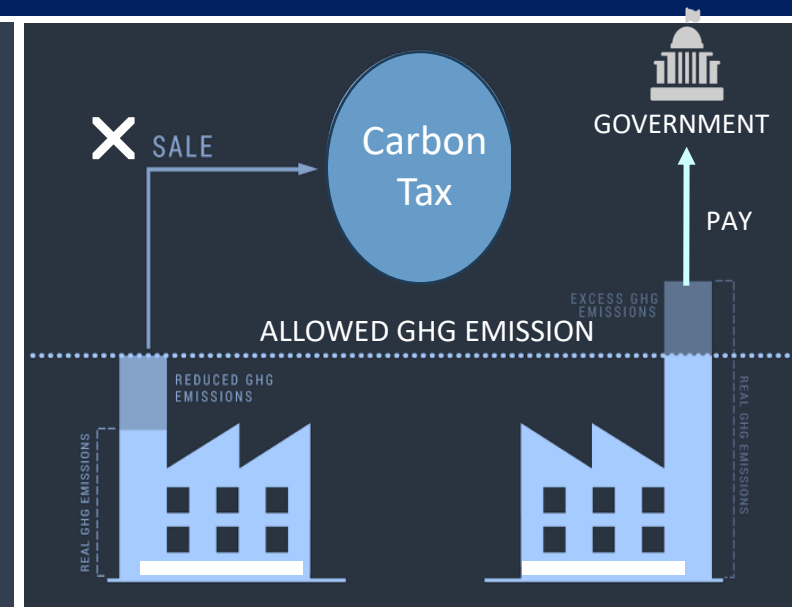
Emission Trading Scheme

- FY 2558** - การศึกษาผลกระทบของระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อระบบเศรษฐกิจไทย
- FY 2559** - การประมาณการผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- FY 2560** - โครงการศึกษาผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทย ในการใช้กลไกราคา เพื่อลดก๊าซเรือนกระจกเพิ่มเติมจากเป้าหมายของประเทศภายหลังปี 2563
- FY 2561** - Policy Analysis on the Impacts of Carbon Pricing Instruments on National Economy and Contribution to NDC-Thailand (งบประมาณธนาคารโลก)

International Market

Article 6.2
(Cooperative Approach)

Article 6.4
(6.4 Mechanism)

จำนวนโรงงานควบคุม/อาคารควบคุมในประเทศไทย ทั้งหมด **6,355** แห่ง

โรงงานควบคุม

3,989 แห่ง

โรงไฟฟ้า

125 แห่ง

อาคารควบคุม

2,241 แห่ง

ข้อมูล

ณ ปี พ.ศ.

2559

ปริมาณการปล่อย GHG รวม **199,693,898** tCO₂e

GHG emissions < 25,000 tCO₂e (4 ktOE)

โรงงานควบคุม

3,486 แห่ง

โรงไฟฟ้า

65 แห่ง

อาคารควบคุม

2,206 แห่ง

จำนวนโรงงานควบคุม/อาคารควบคุม รวม **5,757** แห่ง

ปริมาณการปล่อย GHG รวม **26,738,928** tCO₂e

13%

GHG emissions > 25,000 tCO₂e (4ktOE)

โรงงานควบคุม

503 แห่ง

โรงไฟฟ้า

60 แห่ง

อาคารควบคุม

35 แห่ง

GHG emissions 77,255,759 tCO₂e

GHG emissions 94,124,118 tCO₂e

GHG emissions 1,575,093 tCO₂e

จำนวนโรงงานควบคุม/อาคารควบคุม รวม **598** แห่ง

ปริมาณการปล่อย GHG รวม **172,954,970** tCO₂e

87%

SECOND BIENNIAL
UPDATE REPORT OF
THAILAND

รายงานความก้าวหน้าราย 2 ปี
สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปริมาณการปล่อย GHG รวมของประเทศไทย

318,662,170 tCO₂e

54%

ปริมาณการปล่อย GHG ในภาคพลังงาน

236,936,480 tCO₂e

73%

หมวด 6 - การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ส่วนที่ 1 การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (มาตรา 39-44)
- ส่วนที่ 2 จัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ เพื่อกำหนดแนวทางดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ เป้าหมายด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยให้สอดคล้องกับแผนแม่บท (มาตรา 45-50)

สิ่งที่ควรมี

- การกำหนดทิศทางของประเทศในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นรูปธรรม
- การกำหนดมาตรการเชิงรุก ให้สอดคล้องกับผลการประเมินความสูญเสียและความเสียหาย (Loss and Damage)
- การพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยในการปรับตัว
- การเพิ่มศักยภาพของประชาชนในการปรับตัวและสร้างสังคมที่ยืดหยุ่น (resilient)
- การจัดการกับระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ

หมวด 7 - มาตรการส่งเสริมการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- มาตรา 51 หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้ขึ้นทะเบียน องค์กรมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเอกชนสามารถยื่นคำขอรับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนเพื่อใช้ในการดำเนินการดังต่อไปนี้
 - การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลกิจกรรมหรือข้อมูลอื่นที่จำเป็นต่อการคำนวณข้อมูลปริมาณก๊าซเรือนกระจกของประเทศ
 - การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านการลดก๊าซเรือนกระจก
 - การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และสร้างเสริมศักยภาพการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - กิจกรรมอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงแผนแม่บท แผนลดก๊าซเรือนกระจก และแผนการปรับตัว
- มาตรา 52 ให้สำนักงานสรุปผลการดำเนินการและรายงานให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

สิ่งที่ควรมี

- มาตรการส่งเสริมการลดปริมาณก๊าซมีมากมาย สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ลดหย่อนภาษี การใช้กลไกตลาด เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์
- การเปิดโอกาสให้เอกชนที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง มีโอกาสรับการสนับสนุนทางการเงินเพิ่มเติม ไม่เป็นไปตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter-pays-principle) จึงควรกำหนดหน้าที่ให้ผู้รายงานข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

บทเฉพาะกาล

- มาตรา ๕๘ ในวาระเริ่มแรก เพื่อให้การดำเนินการด้านนโยบาย และแผนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความต่อเนื่อง ให้แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๙๓ ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นแผนแม่บทตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ แผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๓ ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เป็นแผนลดก๊าซเรือนกระจกตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีการทบทวนแผนดังกล่าวให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ ภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

สิ่งที่ควรมี

- ประโยชน์ของการมีพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ พ.ศ.

ควรมีการปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. เพื่อให้เป็นกฎหมายหลักในการดำเนินการส่งเสริมการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ตามเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นของประเทศที่จะลดก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ภายในปี 2065

ขอบคุณค่ะ

ข้อมูลเพิ่มเติม

Email: pongvipa2002@gmail.com

